

แนวปฏิบัติ Dos & Don'ts
เพื่อเป็นแนวทางในการประพฤติตนทางจริยธรรม

เทศบาลตำบลโพทะเล
อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร

๑.๑ หลักการและเหตุผล

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๖ วรรคสามบัญญัติให้รัฐ พึงจัดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรม เพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นหลักในการกำหนดประมวลจริยธรรม สำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานนั้น ๆ ซึ่งต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าว พระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ จึงกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ การประพฤติปฏิบัติตนอย่างมีคุณธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐและใช้เป็นหลักสำคัญในการจัดทำประมวล จริยธรรมของหน่วยงานของรัฐ พระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นกฎหมายหลักที่สำคัญในการจัดทำประมวลจริยธรรมของรัฐที่จะกำหนดหลักเกณฑ์การประพฤติปฏิบัติตนอย่างมีคุณธรรม ของเจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับสภาพคุณงามความดีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องยึดถือ สำหรับการปฏิบัติงาน การตัดสินใจความถูกต้อง การปฏิบัติที่ควรกระทำไม่ควรกระทำ ตลอดจนการดำรงตนในการทำความดีและ ละเว้นความชั่ว โดยมาตรฐานทางจริยธรรมตามมาตรา ๕ ของพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ ประกอบด้วย

๑. ยึดมั่นในสถาบันหลักของประเทศ อันได้แก่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และ การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๒. ซื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี และรับผิดชอบต่อหน้าที่

๓. กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม

๔. คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และมีจิตสาธารณะ

๕. มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน

๖. ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ

๗. ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการ

โดยพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ ใช้บังคับกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐในกำกับของฝ่ายบริหาร ได้แก่ ข้าราชการพลเรือน ข้าราชการการเมือง ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา ข้าราชการทหารและ ข้าราชการพลเรือนกลาโหม ข้าราชการตำรวจ ข้าราชการส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารและพนักงานรัฐวิสาหกิจ ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ และผู้ปฏิบัติงานในองค์การมหาชน หน่วยงานของรัฐรูปแบบใหม่ แต่ไม่รวมถึง หน่วยงานธุรการของรัฐสภา องค์การอิสระ ศาลและองค์การอัยการ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทุกประเภทอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ และมาตรา ๘ กำหนดให้มี คณะกรรมการมาตรฐานทางจริยธรรมคณะหนึ่ง เรียกโดยย่อว่า ก.ม.จ. และมาตรา ๑๓ (๑) กำหนดให้ ก.ม.จ. มีหน้าที่และอำนาจในการเสนอแนะและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านมาตรฐาน ทางจริยธรรมและการส่งเสริมจริยธรรมภาครัฐต่อคณะรัฐมนตรี และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕๘ ข. ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน (๔) บัญญัติให้มีการปรับปรุงและ พัฒนาการบริหารงานบุคคลภาครัฐเพื่อจูงใจให้มีความรู้ความสามารถและผลสัมฤทธิ์ของงานแต่ละบุคคลมีความซื่อสัตย์สุจริต กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องโดยคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ ส่วนตัว มีความคิดสร้างสรรค์และคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อให้การปฏิบัติราชการและการบริหารราชการ แผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมาตรการคุ้มครองป้องกันบุคลากรภาครัฐจากการใช้อำนาจโดยไม่เป็นธรรมของผู้บังคับบัญชา ประมวลจริยธรรมเป็นหลักเกณฑ์ในการประพฤติปฏิบัติตนอย่างมี คุณธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่องค์กรกลางบริหารงานบุคคลของหน่วยงานของรัฐจัดทำขึ้น เพื่อให้เป็นไป ตามเจตนารมณ์ตาม

มาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ ประกอบกับ ระเบียบคณะกรรมการมาตรฐานทางจริยธรรมว่าด้วยหลักเกณฑ์การจัดทำประมวลจริยธรรม ข้อกำหนด จริยธรรมและกระบวนการรักษาจริยธรรมของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๓ คณะกรรมการ มาตรฐานการบริหารส่วนบุคคลส่วนท้องถิ่นในฐานองค์กรกลางบริหารงานบุคคลของพนักงานส่วนท้องถิ่น จึงจัดทำประมวลจริยธรรมของพนักงานส่วนท้องถิ่นเพื่อใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติตน และรักษา คุณงามความดีที่พนักงานส่วนท้องถิ่นต้องยึดถือในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ และครอบคลุมถึงลูกจ้างและผู้ปฏิบัติงานอื่น มีดังนี้

จริยธรรมหลัก

๑. ยึดมั่นในสถาบันหลักของประเทศ อันได้แก่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และ การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยยึดถือผลประโยชน์ของ ประเทศชาติเป็นสำคัญ ประพฤติ ปฏิบัติตนอยู่ในกรอบศีลธรรมอันดีและเทิดทูนรักษาไว้ซึ่งสถาบัน พระมหากษัตริย์

๒. ซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบหน้าที่ ปฏิบัติหน้าที่อย่างตรงไปตรงมาตามกฎหมายและตามทำนองคลองธรรม โปร่งใส และมีจิตสำนึกที่ดี

๓. กล้าตัดสินใจ และกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม และกล้าแสดงความคิดเห็นเป็นคัดค้าน หรือเสนอให้มีการลงโทษผู้ที่ทำสิ่งไม่ถูกต้อง

๔. คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และมีจิตสาธารณะ

๕. มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานและภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๖. ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรม ปราศจากอคติ และไม่เลือกปฏิบัติ โดยการใช้ความรู้สึกหรือความสัมพันธ์ส่วนตัวหรือเหตุผลของความแตกต่างทางเชื้อชาติ ศาสนา เพศ อายุ สภาพร่างกาย สถานะของบุคคลหรือฐานะทางเศรษฐกิจสังคม

๗. ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการ ด้วยการรักษาเกียรติ ศักดิ์ของความเป็นพนักงานส่วนท้องถิ่น รวมทั้งปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีและดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง

จริยธรรมทั่วไป

๑. ยึดมั่นธรรมาภิบาลและอุทิศตนเพื่อประโยชน์สุขแก่ประชาชน

๒. ดูแลรักษาและใช้ทรัพย์สินของทางราชการอย่างประหยัด คุ่มค่า และระมัดระวังไม่ให้เกิดความเสียหาย

๓. ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสุภาพ เรียบร้อย และมีอัธยาศัยที่ดี

๔. มุ่งบริการประชาชน และแก้ปัญหาคาความเดือดร้อนของประชาชน ด้วยความเป็นธรรม รวดเร็ว เสมอภาค และเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

๕. จัดทำบริการสาธารณะ และกิจกรรมสาธารณะ ต้องคำนึงถึงคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๖. ให้ข้อมูลข่าวสารตามข้อเท็จจริงแก่ประชาชนอันอยู่ในความรับผิดชอบของตน อย่างถูกต้อง ครบถ้วนและไม่บิดเบือน

๗. เรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มขีดความสามารถให้กับองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

๘. ไม่กระทำการอันมีลักษณะเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ ส่วนรวม

๙. ต้องปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมอย่างตรงไปตรงมา และไม่กระทำการเลียงประมวล จริยธรรมนี้ การจัดทำแนวปฏิบัติ Dos & Don'ts ของบุคลากรในสังกัดเทศบาลตำบลโพทะเล ตามประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือนนี้ มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ ด้านมาตรฐาน ทางจริยธรรมและการส่งเสริมจริยธรรมภาครัฐ (พ.ศ. ๒๕๖๕-๒๕๗๐) ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การสร้างมาตรฐาน ทางจริยธรรมภายในหน่วยงานของรัฐทั้งนี้ เนื่องจากการนำมาตราฐานทางจริยธรรม (Ethical Standard) และประมวลจริยธรรม (Code of Ethics) มาเป็นกรอบแนวทางการปฏิบัติด้านจริยธรรมในองค์กรให้ ชัดเจนนั้น ถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญลำดับแรกในการขับเคลื่อนการสร้างคุณธรรมและจริยธรรมของ เจ้าหน้าที่ของรัฐ โดย

๑. มุ่งเน้นการเสริมสร้างจริยธรรมให้เกิดขึ้นภายในเทศบาลตำบลโพทะเล เริ่มจากการสร้างความรู้ความเข้าใจต่อมาตรฐานทางจริยธรรมของพนักงานส่วนท้องถิ่นและสร้างมาตรฐาน ทางจริยธรรมให้มีมาตรฐานเดียวกันในบุคลากรสังกัดเทศบาลตำบลโพทะเล ทุกประเภท โดย **“ไม่มีข้อยกเว้น”**

๒. กำหนดจุดเน้นให้มีการส่งเสริมการนำมาตราฐานทางจริยธรรม ขับเคลื่อนในบุคลากรสังกัดเทศบาลตำบลโพทะเล ให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

๓. เน้นการส่งเสริมเชิงบวกและความคิดริเริ่มให้บุคลากรในสังกัดเทศบาลตำบลโพทะเล มีการสร้างข้อตกลงร่วมกันเมื่อเกิดพฤติกรรมล่อแหลมต่อการฝ่าฝืนจริยธรรม

๔. เสริมสร้างมาตรฐานทางจริยธรรมเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาและข้อขัดแย้งที่เกิดจากการให้คุณค่าทางจริยธรรมที่แตกต่างกัน เพื่อให้ **“ไม่มีข้อกังขา”**

๕. ตั้งคำถามกับการดำเนินงาน โดยใช้จริยธรรมเป็นหลักเกณฑ์สำคัญในการตัดสินใจและการประพฤติปฏิบัติตนแทนการใช้ดุลยพินิจในกรณีที่ไม่มีกฎข้อบังคับอื่นใด สำหรับประกอบการพิจารณา เพื่อลดพฤติกรรมสีเทาที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นไปตามแนวทางการส่งเสริมจริยธรรมและรูปแบบ การขับเคลื่อนงานด้านการส่งเสริมจริยธรรมสำหรับพนักงานส่วนท้องถิ่นที่สามารถดำเนินการได้ทันทีและ สร้างผลกระทบสูง (Quick Win) ตามยุทธศาสตร์ที่ ๑ การสร้างมาตรฐานทางจริยธรรมภายในหน่วยงาน ของรัฐ ยุทธศาสตร์ด้านมาตรฐานทางจริยธรรมและการส่งเสริมจริยธรรมภาครัฐ (พ.ศ. ๒๕๖๕-๒๕๗๐) โดยที่หน่วยงานจะต้องดำเนินการจัดทำคู่มือ Dos & Don'ts เพื่อลดความสับสนเกี่ยวกับพฤติกรรมสีเทา และเป็นแนวทางง่าย ๆ ในการประพฤติตนทางจริยธรรม

๑.๒ วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อสร้างมาตรฐานทางจริยธรรม และเน้นการสร้างการรับรู้และเข้าใจมาตรฐานทางจริยธรรม ประมวลจริยธรรม แก่บุคลากรในสังกัดเทศบาลตำบลโพทะเล

๒.๒ เพื่อใช้จริยธรรมเป็นหลักเกณฑ์สำคัญในการตัดสินใจและการประพฤติปฏิบัติตนแทน การใช้ดุลยพินิจในกรณีที่ไม่มีกฎข้อบังคับอื่นใดสำหรับประกอบการพิจารณา เพื่อลดพฤติกรรมสีเทา ที่เกิดขึ้น

๒.๓ เพื่อเสริมสร้างให้มาตรฐานทางจริยธรรม ประมวลจริยธรรม เป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาและข้อขัดแย้งที่เกิดจากการให้คุณค่าทางจริยธรรมที่แตกต่างกัน เพื่อให้ **“ไม่มีข้อกังขา”**

แนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรม

๒.๑ ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับจริยธรรม

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้ความหมายของคำว่า “จริยธรรม” คือ ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติทางศีลธรรม ว่าด้วยกฎเกณฑ์ความประพฤติของมนุษย์ทั้งที่เกิดขึ้นจาก ธรรมชาติของมนุษย์เอง ความเป็นผู้มีปรีชาญาณ (ปัญญาและเหตุผล) ทำให้มนุษย์มีมโนธรรม รู้จักแยกแยะความถูกผิด ควรไม่ควร คือ การบ่มเพาะคุณธรรมลงไปในชีวิตใจจนสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่าง เป็นปกติ พระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕ ได้ให้ความหมายของมาตรฐาน ทางจริยธรรมว่า เป็นหลักเกณฑ์การประพฤติปฏิบัติอย่างมีคุณธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยมาตรฐาน ทางจริยธรรมดังกล่าวจะนำมาใช้เป็นหลักสำคัญในการจัดทำประมวลจริยธรรม ข้อกำหนดทางจริยธรรม ของหน่วยงานของรัฐที่จะกำหนดเป็นหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติตนของเจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับสภาพ คุณงามความดีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องยึดถือในการปฏิบัติงาน การตัดสินใจ การตัดสินใจ การปฏิบัติที่ควรกระทำ หรือไม่ควรกระทำตลอดจนการดำรงตนในการกระทำความดีและละเว้นความชั่ว

ดวงเดือน พันธุมนาวิน” ได้สรุปว่าจริยธรรม (Morality) มีความหมายกว้างขวางครอบคลุมคุณธรรม ค่านิยม กฎระเบียบ และศาสนา เพราะจริยธรรม คือ ระบบของพฤติกรรมกระทำดี ละเว้นชั่ว ซึ่งการที่คนจะทำความดีหรือไม่ขึ้นกับ “สาเหตุภายใน” และ “สาเหตุภายนอก” โดยสาเหตุภายในนั้น หมายถึงลักษณะทางจิตใจของตัวบุคคลเองที่จะตัดสินใจทำความดีละเว้นความชั่ว เช่น ความรู้สึกผิดชอบ ชั่วดี ความซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ตัว ส่วนสาเหตุภายนอกนั้นหมายถึงอิทธิพลภายนอกหรือปัจจัยสภาพแวดล้อม เช่น คนรอบข้าง กฎระเบียบ สังคม วัฒนธรรม สภาพแวดล้อม และผู้ร่วมงาน ดวงเดือน พันธุมนาวิน ได้สรุปลักษณะพฤติกรรมเชิงจริยธรรมในการทำงานราชการไว้ ๓ ประการ โดยข้าราชการที่เป็นคนดีและ เก่งอย่างสมบูรณ์นั้น จะต้องมีความประพฤติครบทั้ง ๓ ประการ ในคน ๆ เดียวกัน อันได้แก่ พฤติกรรมของ พลเมืองดี พฤติกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ และ พฤติกรรมในหน้าที่ราชการ โดย

- พฤติกรรมของพลเมืองดี หมายถึง พฤติกรรมการทำตามกฎหมาย พฤติกรรมซื่อสัตย์ พฤติกรรม การรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคม นั่นคือการไม่เบียดเบียนผู้อื่นและตนเองยึดมั่นใน ศาสนา และ วัฒนธรรมที่ดีงาม

- พฤติกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ หมายถึง พฤติกรรมการปรับตัวให้สามารถทำงาน ที่แปลกใหม่ สามารถพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าและสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย ทางสังคมและทางจิตใจ มีพฤติกรรมการพัฒนาผู้อยู่ในความรับผิดชอบ พฤติกรรมการยอมรับนวัตกรรมที่เหมาะสม และพฤติกรรม การพัฒนากลุ่มและสังคมรู้จักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น

- พฤติกรรมในหน้าที่ราชการ คือ พฤติกรรมการทำงานเพื่องานราชการ และเพื่อส่วนรวม เป็นสำคัญ พฤติกรรมการรักษาระเบียบวินัยของทางราชการ ตลอดจนมีจรรยาในวิชาชีพของตนสามารถ ปรับตนให้อยู่ในระบบงานแบบราชการได้อย่างมีประสิทธิภาพสูง

สุจิต บุญบงการ ได้สรุปความหมายของจริยธรรมว่า คือการประพฤติปฏิบัติที่เหมาะสม ดีงาม ประกอบไปด้วยคุณธรรมและศีลธรรม ซึ่งความหมายของคุณธรรมนั้น หมายถึง สภาพคุณงามความดี ส่วนศีลธรรม หมายถึง ความประพฤติที่ดีที่ชอบ ดังนั้น คำว่าจริยธรรม คุณธรรม ศีลธรรม มีความหมายที่ สอดคล้องกันในลักษณะของความประพฤติ หรือการประพฤติปฏิบัติที่ดีที่ชอบอย่างไรก็ดีคำว่า “จริยธรรม” มักจะใช้กับการ

ประพฤตินิติปฏิบัติในการประกอบอาชีพ หรือดำเนินกิจการของบุคคล เช่น จริยธรรมธุรกิจ จริยธรรมทางวิชาการ จริยธรรมทางการเมือง เป็นต้น

สุจิต บุญบงการ ได้อธิบายถึงความแตกต่างระหว่าง “จริยธรรม” กับ “จรรยาบรรณ” “จริยธรรม” กับ “จริยศาสตร์” และ “จริยธรรม” กับ “กฎหมาย” โดยในส่วนของ “จริยธรรม” กับ “จรรยาบรรณ” มักจะมีการใช้สับสน ซึ่งตามรากศัพท์ “จรรยาบรรณ” หมายถึง หนังสือ ที่ว่าด้วยความประพฤติที่ดีงาม ซึ่งอาจหมายรวมถึงการจัดทำประมวลหลักของความประพฤติที่ดีงามหรือ การกำหนดกรอบของความประพฤติที่ดีของผู้ประกอบอาชีพการงานอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น จรรยาบรรณ แพทย์ จรรยาบรรณสื่อมวลชน ซึ่งมีความสับสนในการใช้ศัพท์ “จรรยาบรรณ” กับ “จริยธรรม” หากเป็น การประพฤติไม่เหมาะสม ที่ถูกต้องต้องเรียกว่า “ไม่มีจริยธรรม” แต่การเรียกว่า “ไม่มีจรรยาบรรณ” จะหมายถึงการที่ไม่มีการกำหนดหลักการหรือข้อกำหนดของความประพฤติที่ดีงามไว้ หรืออาจกล่าวได้ว่า การประมวลหลักความประพฤติที่ดีงามที่เรียกว่า “จรรยาบรรณ” กับ “ประมวลจริยธรรม” เป็นเรื่อง เดียวกัน ส่วนความแตกต่างของ “จริยธรรม” กับ “จริยศาสตร์” ตามที่ได้กล่าวไปแล้ว “จริยธรรม” เป็นเรื่องของความประพฤติ ส่วน “จริยศาสตร์” เป็นสาขาหนึ่งของวิชาปรัชญาซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า Ethics โดยการศึกษาเรื่อง “จริยศาสตร์” เป็นการศึกษาการถกเถียงกันในเรื่องของคุณค่า ความดี ความถูกต้อง ซึ่งเป็นการแสวงหาคำตอบว่า อะไรคือความดี อะไรคือความถูกต้อง

“จริยธรรม” มีความแตกต่างกับกฎหมายอยู่ ๔ ประการ คือ

ประการแรก จริยธรรมเป็นเรื่องของความประพฤติในระดับสูง ส่วนกฎหมายเป็น การควบคุมความประพฤติในระดับมาตรฐานขั้นต่ำเท่านั้น จึงทำให้สิ่งที่ฝ่าฝืนจริยธรรมหลายเรื่องไม่ได้ ถูกกำหนดว่าผิดกฎหมาย เช่น การทำร้ายถือว่าผิดกฎหมาย แต่ในแง่มุมมองของจริยธรรมยังต้องการให้มนุษย์มี ความกรุณาปราณีไม่เบียดเบียนกันด้วย

ประการที่สอง กฎหมายเป็นข้อกำหนดที่บังคับเป็นการทั่วไป ส่วน “จรรยาบรรณ” ซึ่งเป็นข้อกำหนดทางจริยธรรม อาจใช้กับคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรืออาจใช้เฉพาะในอาชีพใดอาชีพหนึ่ง เช่น จรรยาบรรณ แพทย์ก็ใช้กับแพทย์เท่านั้นไม่ได้มีสภาพบังคับที่ใช้กับคนทั่วไป

ประการที่สาม กฎหมายจะมีการกำหนดบทลงโทษและบทบังคับไว้ชัดเจน ในขณะที่ จริยธรรม อาจไม่ได้กำหนดบทลงโทษไว้แต่อาจเป็นการลงโทษทางสังคมก็ได้

ประการที่สี่ จริยธรรมมักจะเน้นที่การสร้างเสริมหรือพัฒนาจิตสำนึกจากภายในให้คนรู้สึก ถึงความรู้สึกผิดชอบชั่วดีและต้องทำให้สิ่งที่ถูกต้องด้วยสำนึกของตน ไม่ใช่เพราะกลัวว่าจะถูกลงโทษอย่าง ที่คนเกรงกลัวกฎหมาย อย่างไรก็ตามแม้ว่ากฎหมายและจริยธรรมจะมีจุดมุ่งหมายอย่างเดียวกันที่มุ่งให้คน ในสังคมทำในสิ่งที่ถูกต้อง แต่ในความเป็นจริงไม่สามารถออกกฎหมายเพื่อควบคุมพฤติกรรมฝ่าฝืน จริยธรรมของบุคคลในทุก ๆ เรื่องได้ แต่การสร้างสังคมสงบสุขจำเป็นต้องใช้หลักจริยธรรมเข้ามาเสริมการ ใช้กฎหมายแต่เพียงอย่างเดียว

ประวิณ ฒ นคร (๒๕๕๕) สรุปความเรื่องจริยธรรมในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐเอาไว้ว่า จริยธรรม หมายถึง “สภาพที่ทรงไว้ซึ่งความประพฤติ โดยชอบ” ทั้งนี้ การจะรักษาจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐได้จะต้องระวัง ดูแล ป้องกัน และเยี่ยวยา ใน ๔ ระดับ คือ

๑. เจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละคนระวังในการปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับข้อปฏิบัติทางจริยธรรม และไม่ฝ่าฝืนข้อปฏิบัติทางจริยธรรมมีจริยธรรมทางจริยธรรม

๒. ผู้บังคับบัญชา องค์กรผู้เกี่ยวข้องและสังคม ดูแล ส่งเสริม และพัฒนาให้เจ้าหน้าที่ของ รัฐมี จริยธรรม ปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับข้อปฏิบัติทางจริยธรรม และไม่ฝ่าฝืนข้อปฏิบัติทางจริยธรรม

๓. ผู้บังคับบัญชา องค์กรผู้เกี่ยวข้องและสังคม ป้องกันมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่าฝืน ข้อปฏิบัติ

๔. ผู้บังคับบัญชาเยียวยาโดยดำเนินการลงโทษ (Punishment) หรือแก้ไข (Correction) แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อปฏิบัติทางจริยธรรม

กล่าวโดยสรุป จริยธรรมเป็นลักษณะของความประพฤติที่เหมาะสม ถูกต้องชอบธรรม โดยจริยธรรมไม่ใช่กฎหมาย แต่เป็นลักษณะพฤติกรรมที่สูงกว่ากฎหมาย การฝ่าฝืนจริยธรรม จึงอาจไม่ได้ เป็นความผิดตามกฎหมาย แต่บางครั้งก็อาจมีการกำหนดกฎหมายหรือกฎเกณฑ์เพื่อห้ามการกระทำผิด ที่เป็นการ ฝ่าฝืนศีลธรรมหรือจริยธรรมขึ้นมาก็ได้ ดังนั้น กฎหมายจึงอาจมีบทบาทไม่มากนักต่อการควบคุม พฤติกรรมทาง สังคม แต่จริยธรรมจะมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้สังคมสงบสุข และทำให้ผู้คนในสังคม เห็นแก่ผลประโยชน์ ส่วนรวม กฎหมายและจริยธรรมจึงมีบทบาทที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ จริยธรรมเป็นเรื่องของความถูกต้อง ชั่ว ดี ซึ่งอาจเป็นประเด็นที่มีการถกเถียงได้ด้วย ปัจจุบันประเทศไทย มีกฎหมายพระราชบัญญัติมาตรฐานทาง จริยธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่กำหนดให้มีหลักเกณฑ์การประพฤติ ปฏิบัติอย่างมีคุณธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐและมี กลไกการรักษাজริยธรรม ซึ่งจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการ สร้างเสริมสังคม สันติสุข เสียสละและเห็นแก่ ผลประโยชน์ส่วนรวม อีกทั้งยังสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาใน หลักจริยธรรมในสังคมไทย

๒.๒ ปัจจัยที่ส่งเสริมพฤติกรรมทางจริยธรรม

การศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวกับปัจจัยในการส่งเสริมจริยธรรม พบว่า มีปัจจัย ต่าง ๆ ที่ ช่วยส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมทางจริยธรรมในภาครัฐ จึงได้สรุปสาระสำคัญออกมาเป็นลักษณะ ปัจจัยที่เอื้อต่อการ ส่งเสริมจริยธรรม แล้วทดสอบลักษณะปัจจัยที่เอื้อต่อการส่งเสริมจริยธรรม โดยการ สัมภาษณ์ข้อมูลทัศนคติของ เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนเพื่อสะท้อนให้เห็นสภาพสถานการณ์ทางจริยธรรม ในหน่วยงานของรัฐในปัจจุบัน และเพื่อทราบถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อสภาพจริยธรรม ภาครัฐในหน่วยงานของรัฐ โดยสามารถ สรุปสาระสำคัญของลักษณะปัจจัยที่เอื้อต่อการส่งเสริมจริยธรรม ได้ ดังนี้

๑. การรับรู้มาตรฐานทางจริยธรรมและประมวลจริยธรรม

การรับรู้และเข้าใจมาตรฐาน ทางจริยธรรมและประมวลจริยธรรมของหน่วยงานเป็น ปัจจัยสำคัญ หากเจ้าหน้าที่ของรัฐรับรู้และเข้าใจมาตรฐานทางจริยธรรมและประมวลจริยธรรมของ หน่วยงานจะช่วยป้องกันการ ประพฤติผิดและฝ่าฝืนจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถ ทราบถึงความคาดหวังทางจริยธรรม ต่อการทำหน้าที่ของตนเพื่อให้สามารถปฏิบัติตนได้สอดคล้องกับ มาตรฐานทางจริยธรรมที่กำหนด มีเกณฑ์ในการ ตรวจสอบและลงโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ฝ่าฝืนจริยธรรม เพื่อป้องกันการฝ่าฝืนจริยธรรม สามารถใช้เป็นกรอบ มาตรฐานในการปฏิบัติตนของเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ สามารถให้บริการกับประชาชนโดยเท่าเทียมไม่มีการเลือกปฏิบัติ และในภาพรวมจะช่วยให้ประชาชนมีความ เชื่อถือศรัทธาเจ้าหน้าที่ของรัฐมากขึ้น

๒. ระเบียบกฎหมายภาครัฐไม่ซับซ้อนและเป็นภาระต่อประชาชนมากเกินไป

ระเบียบกฎหมายหรือขั้นตอนในการติดต่อราชการที่มีความยุ่งยากซับซ้อนหรือเป็น ภาระต่อ ประชาชนมากเกินไป จะเป็นช่องทางให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน และเอื้อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ สามารถใช้ระเบียบ กฎหมาย หรืออำนาจหน้าที่ของหน่วยงานในการให้สิทธิพิเศษแก่บุคคลหนึ่งบุคคลใดได้

๓. มีการกำหนดหน่วยงานหรือผู้รับผิดชอบในการส่งเสริมจริยธรรมที่ชัดเจน

การขับเคลื่อนนโยบายด้านการส่งเสริมจริยธรรมของหน่วยงาน จำเป็นจะต้องกำหนด หน่วยงานหรือผู้รับผิดชอบในการกิจดังกล่าวที่ชัดเจน โดยหน่วยงานหรือผู้รับผิดชอบภารกิจดังกล่าว จะต้องมีกลไก ระบบ และเครื่องมือในการส่งเสริมจริยธรรมภายในองค์กรที่ชัดเจน

๔. นโยบายและการส่งเสริมจริยธรรมที่ชัดเจน

การขับเคลื่อนการส่งเสริมจริยธรรมจะต้องมีการกำหนดนโยบายการส่งเสริมจริยธรรม ที่ชัดเจน ผู้บริหารและหน่วยงานให้ความสำคัญในการส่งเสริมจริยธรรม มีการกำหนดมาตรการหรือ แนวทาง การส่งเสริมจริยธรรมเชิงรุก มีการกำหนดมาตรการในการป้องกันการฝ่าฝืนจริยธรรม และหากมี การฝ่าฝืนจริยธรรมก็มีการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งกับผู้ฝ่าฝืนจริยธรรมที่มีประสิทธิภาพ

๕. การบริหารทรัพยากรบุคคล

กระบวนการบริหารทรัพยากรบุคคลเริ่มตั้งแต่การสรรหาและคัดเลือกบุคลากร ในหน่วยงาน เป็นไปตามหลักคุณธรรมและคำนึงถึงความเหมาะสมทางจริยธรรม ระบบการประเมินผลการ ปฏิบัติงานมีการนำ ปัจจัยด้านจริยธรรมมาใช้ประกอบในการพิจารณา การปรับเปลี่ยนตำแหน่งและการให้ ความดีความชอบควรมีการ นำปัจจัยด้านจริยธรรมมาประกอบการพิจารณา เพื่อส่งเสริมคนดีให้เข้ามา มีบทบาทที่ดีกับหน่วยงาน และควร สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาจริยธรรมของบุคลากรในหน่วยงานทุกระดับ

๖. กลไกกำกับด้านจริยธรรม

หน่วยงานที่มีการส่งเสริมจริยธรรมที่ดี ควรมีการกำหนดประมวลจริยธรรม หรือข้อกำหนด จริยธรรมที่มีลักษณะเฉพาะตามความแตกต่างของลักษณะงานในแต่ละหน่วยงานไม่ควรใช้ มาตรฐานเดียวกันกับ ใช้อำนาจกับบุคลากรทุกประเภท ซึ่งอาจมีสภาพการทำงานและความเสี่ยงในการฝ่าฝืน จริยธรรมที่แตกต่างกัน มีกลไก กำกับดูแลเกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อน ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนเกี่ยวข้องกับ ธุรกิจภายนอก การรับของขวัญของ กำนัล การเบียดบังทรัพย์สินทางราชการไปใช้ส่วนตัว การรับงานองค์กร ธุรกิจหรือหน่วยงานภายนอก การ ตรวจสอบทรัพย์สินหรือการรับจ้างงานภายหลังจากพ้นตำแหน่งหน้าที่ ราชการ และมีมาตรการทางกฎหมายที่ ชัดเจนหากมีการฝ่าฝืนกฎหมายอาญาหรือกระทำการทุจริต

๗. ภาวะผู้นำทางจริยธรรม

ผู้นำหรือผู้บริหารของหน่วยงานทำตัวเป็นแบบอย่างของผู้มีจริยธรรมที่ดี มีความสามารถในการ จัดการอารมณ์ของตนเองไม่ใช้อารมณ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา มีความสามารถในการ ปลุกเร้า และส่งเสริมให้บุคลากร ในหน่วยงานยึดหลักผลประโยชน์ส่วนรวม และสนับสนุนให้บุคลากร ในหน่วยงาน ยึดหลักความสามัคคีมากกว่า การชิงดีชิงเด่น

๘. ภาวะผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง

ผู้นำหรือผู้บริหารของหน่วยงานควรจะสามารถในการประเมินสภาพการณ์หรือ ผลกระทบ ขององค์กรจากปัจจัยหรือสภาพแวดล้อมภายนอก เพื่อเตรียมพร้อมรับมือล่วงหน้ายอมรับฟัง ความคิดเห็นของ ผู้บังคับบัญชาที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร และสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาขีดความสามารถ ของบุคลากรในหน่วยงาน

๙. ทศนคติในการปฏิบัติงาน

บุคลากรในหน่วยงานเห็นว่าจริยธรรมมีคุณค่า ตั้งใจปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จ ตามภารกิจ หน้าที่และอำนาจที่ได้รับมอบหมาย รักษาจริยธรรมของการเป็นข้าราชการที่ดีพร้อมที่จะ ทำตามระเบียบหรือ

มาตรฐานที่กำหนด และคำนึงถึงความถูกต้องชอบธรรมทางจริยธรรมมากกว่าการ ปฏิบัติตามคำสั่งที่ไม่ถูกต้องของ ผู้บังคับบัญชา

๑๐. ระบบนิเวศจริยธรรม (Ethics Ecosystem)

การพัฒนาจริยธรรมของบุคคลในภาพรวมของประเทศและในหน่วยงาน เป็นระบบ ที่ซับซ้อน และเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รายรอบในหลายระดับ เปรียบเสมือนระบบนิเวศ ของจริยธรรม ระบบ นิเวศจริยธรรมนี้คำนึงถึงองค์ประกอบด้วยกันอย่างน้อย ๔ ระดับ ได้แก่ (๑) ระดับ บุคคล (Micro System) (๒) ระดับครอบครัว / เพื่อน (Meso system) (๓) ระดับหน่วยงาน (Exo system) และ (๔) ระดับสังคม / ชาติ (Macro System) ในระดับบุคคล จริยธรรมเป็นสิ่งที่บุคคล ปฏิบัติในชีวิตประจำวันและการทำงาน ระดับเพื่อน / ครอบครัวเป็นระดับที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์ด้วย ทั้งใน ลักษณะของครอบครัวและเพื่อนที่มีการปฏิสัมพันธ์กันในชีวิตประจำวันหรือในการทำงานที่มีความใกล้ชิด ซึ่งสามารถเป็นตัวแบบและแรงผลักดันให้บุคคลมีจริยธรรมได้ ระดับ หน่วยงานเป็นระดับที่มีอิทธิพลต่อ จริยธรรมของบุคคลผ่านมาตรฐานทางจริยธรรม หรือจรรยาบรรณในการทำงาน ที่กำหนดขึ้นเป็นแนวปฏิบัติ ให้กับบุคลากร ระดับสังคม / ชาติเป็นระบบใหญ่ ที่ทำหน้าที่หล่อหลอมจริยธรรมของ บุคคลและประชาชน ผ่านระบบวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อที่เป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติของคนในสังคม มุ่งหวัง ระบบเหล่านี้มีลักษณะเป็นโครงสร้างที่มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันในการทำงานส่งเสริมจริยธรรมของ บุคคล

๑๑. บริบทแวดล้อมอื่น ๆ

ปัจจัยอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อสภาพจริยธรรมของหน่วยงาน เช่น ระบบอุปถัมภ์และ การเล่นพรรค เล่นพวกจะเป็นอุปสรรคต่อการส่งเสริมจริยธรรม การสร้างการรับรู้และเชิดชูเกียรติ การสนับสนุนนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้กับหน่วยงาน ความรักใคร่กลมเกลียวของบุคลากรในหน่วยงานระบบ การตรวจสอบติดตามผลการปฏิบัติงานที่ดี การตัดสินใจของผู้บริหารบนพื้นฐานของข้อมูลมากกว่าอารมณ์ ความรู้สึกส่วนตัว และคุณภาพชีวิตและสุขภาพ ของบุคลากรในหน่วยงาน

โดยสรุปปัจจัยที่ส่งเสริมพฤติกรรมทางจริยธรรมสอดคล้องกับหลักการของระบบนิเวศ จริยธรรม (Ethics Ecosystem) ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยระดับจุลภาคไปจนถึงระดับมหภาค ตั้งแต่ระดับภายใน ตัวบุคคล เช่น ทักษะในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานทางจริยธรรมระดับระหว่างบุคคล เช่น ความสัมพันธ์ กับบุคคลอื่น ระดับ หน่วยงาน เช่น นโยบายและการส่งเสริมจริยธรรม และการบริหารงานบุคคล ระดับ ชุมชน เช่น กลไกกำกับด้าน จริยธรรมจากหน่วยงานต่าง ๆ ไปจนถึงระดับนโยบายสาธารณะ เช่น ระเบียบ กฎหมายภาครัฐ ปัจจัยเหล่านี้มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในการส่งเสริมพฤติกรรมจริยธรรมของคนในสังคม มุ่งหวัง การปรับเปลี่ยนลักษณะหรือ ส่วนประกอบในระดับหนึ่งอาจส่งผลต่อลักษณะหรือส่วนประกอบ ในระดับอื่น นอกจากนี้ ยังต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของแต่ละระดับ รวมทั้งการบูรณาการความร่วมมือของ ภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อให้การสร้างเสริมจริยธรรมให้ สัมฤทธิ์ผล

แนวปฏิบัติ Dos & Don'ts ของบุคลากร ในสังกัดเทศบาลตำบลโพทะเลตามประกาศ
คณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น เรื่อง ประมวลจริยธรรมพนักงานส่วนท้องถิ่น
บุคลากรในสังกัดเทศบาลตำบลโพทะเล ต้องรักษาจริยธรรมอย่างเคร่งครัดอยู่เสมอ โดยต้อง
ประพฤติปฏิบัติตนอย่างมีคุณธรรม โดยมีการปฏิบัติที่ควรกระทำและไม่ควรกระทำ ดังนี้

DOS

การปฏิบัติที่ควรกระทำ

๑. จงรักภักดีต่อประเทศชาติ มีความภูมิใจในความเป็นไทย รักษาผลประโยชน์ของชาติ และรักษาความลับเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ
๒. มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า
๓. นำหลักธรรมทางศาสนาที่ตนเคารพนับถือมาประกอบการปฏิบัติหน้าที่ราชการ
๔. ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการปฏิบัติศาสนกิจสืบทอดและทำนุบำรุงศาสนาให้มีความเจริญยั่งยืน
๕. แสดงออกถึงความเคารพ เทิดทูน และรักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์
๖. สนับสนุนและมีส่วนร่วมกับการกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติในโอกาสต่าง ๆ
๗. แสดงออกถึงความเชื่อมั่นสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
๘. ปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใส ตรวจสอบได้
๙. รับประโยชน์จากการปฏิบัติราชการเฉพาะที่ทางราชการจัดให้ตามกฎหมายกำหนด
๑๐. มีจิตสำนึกที่ดีและตระหนักในหน้าที่ของผู้จัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ ของประชาชนและประเทศชาติ การปฏิบัติที่ควรกระทำ
๑๑. ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบโดยคำนึงถึงผลกระทบทางสังคม สิ่งแวดล้อม สิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิเสรีภาพของบุคคล
๑๒. รับผิดชอบในผลการปฏิบัติหน้าที่ราชการของตน พร้อมทั้งจะรับการตรวจสอบ และรับผิดชอบในผลของการปฏิบัติงานเมื่อเกิดความบกพร่องผิดพลาดเกิดขึ้น
๑๓. ปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความถูกต้องชอบธรรมตามกฎหมาย และตามทำนองคลองธรรม
๑๔. ปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาที่ชอบด้วยกฎหมายและกล้าคัดค้านหรือโต้แย้งคำสั่ง ที่ไม่ถูกต้องหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย
๑๕. กล้าแจ้งเหตุหรือร้องเรียนในกรณีที่พบเห็นการกระทำผิดหรือการกระทำที่ อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ
๑๖. ยืนหยัดในการปฏิบัติงานในหน้าที่ตามหลักวิชาการและจรรยาวิชาชีพด้วย ความกล้าหาญ
๑๗. เปิดเผยมการทุจริตที่พบเห็นหรือรายงานการทุจริตประพฤติมิชอบต่อผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีหน้าที่รับผิดชอบโดยไม่ปล่อยปละละเลย

๑๘. ให้ความช่วยเหลือประชาชนที่ถูกละเมิดหรือได้รับการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมโดยไม่ชักช้า
๑๙. ปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยยึดถือประโยชน์ส่วนรวมเหนือกว่าประโยชน์ส่วนบุคคล
๒๐. มีความมุ่งมั่น เสียสละ มีจิตสาธารณะในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์สุข ของประชาชน
๒๑. สามารถแยกเรื่องส่วนตัวออกจากหน้าที่การงาน
๒๒. มีจิตอาสา โดยอุทิศตนกระทำความดีอันเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
๒๓. ปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบ มีประสิทธิภาพเพื่อให้งานสัมฤทธิ์ผล ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างแท้จริง
๒๔. ใช้ทรัพยากรและงบประมาณของทางราชการอย่างประหยัดคุ้มค่า รวมทั้งปฏิบัติงาน ให้ทันต่อเวลาและสถานการณ์
๒๕. ให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนด้วยความรวดเร็ว เต็มใจ ปราศจากอคติ และไม่เลือกปฏิบัติ
๒๖. มุ่งพัฒนาและรักษามาตรฐานการท างานที่ดี โดยพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเลือกใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยอย่างเหมาะสม และเชื่อมั่นในระบบการท างานเป็นทีม
๒๗. รับฟังความคิดเห็น พร้อมทั้งจะตอบชี้แจง และอธิบายเหตุผลให้แก่ประชาชน ผู้ร่วมงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
๒๘. ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และเที่ยงธรรม
๒๙. ให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ด้วยความรวดเร็ว เต็มใจ ปราศจาก อคติ และไม่เลือกปฏิบัติ
๓๐. ปฏิบัติหน้าที่โดยละเว้นจากการใช้ออคติ ได้แก่ ความรัก ความโกรธ ความกลัว ความหลง มาประกอบการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ
๓๑. เปิดเผยแพร่ทุจริตที่พบเห็นหรือรายงานการทุจริตประพฤติมิชอบต่อผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีหน้าที่รับผิดชอบโดยไม่ปล่อยปละละเลย
๓๒. ให้ความช่วยเหลือประชาชนที่ถูกละเมิดหรือได้รับการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม โดยไม่ชักช้า
๓๓. วางตัวเป็นกลางทางการเมือง
๓๔. ดำรงตนเป็นข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ดี โดยน้อมนำหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง พระบรมราโชวาท หลักคำสอนทางศาสนา และจรรยาวิชาชีพมาใช้ในการดำเนินชีวิต และการปฏิบัติหน้าที่
๓๕. ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของปวงชนชาวไทย เคารพต่อกฎหมาย มีวินัย และรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและประเพณีอันดีงาม
๓๖. ดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่าย ประหยัด
๓๗. เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติตามความเหมาะสม
๓๘. ปฏิบัติหน้าที่ราชการ โดยยึดถือประโยชน์ส่วนรวมเหนือกว่าประโยชน์ส่วนบุคคล

Don'ts

การปฏิบัติที่ควรกระทำ

๑. ไม่แสดงออกในลักษณะที่สื่อไปในทางดูแคลนหรือด้อยค่าความเป็นไทย อันอาจก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อภาพลักษณ์ของประเทศชาติ
๒. ไม่ควรกระทำการอันอาจมีลักษณะเป็นการกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของชาติ
๓. ไม่แสดงกิริยาวาจาหรืออาการในเชิงลบหลู่ ดูแคลนหรือด้อยค่าศาสนาใดศาสนาหนึ่ง
๔. ไม่ขัดขวางการทำนุบำรุงศาสนาและการปฏิบัติศาสนกิจทั้งปวง
๕. ไม่แสดงออกด้วยกิริยาอาการหรือวจาในลักษณะที่ไม่ให้เกียรติหรือไม่จงรักภักดี ต่อสถาบันพระมหากษัตริย์
๖. ไม่แสดงพฤติกรรมซึ่งมีนัยเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ
๗. ไม่กระทำการอันสื่อไปในทางที่อาจตีความได้ว่าเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม
๘. ไม่หาทางปฏิเสธ บ้ายเบี่ยง เกี่ยงงอน ในการปฏิบัติหน้าที่และการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่มาขอรับบริการ
๙. ไม่ปฏิเสธความรับผิดชอบหรือปัดความรับผิดชอบของตนไปให้ผู้อื่น เมื่อเกิด ความบกพร่องหรือผิดพลาดในการปฏิบัติงานขึ้น
๑๐. ไม่หาทางปฏิเสธการตรวจสอบของบุคคลหรือหน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบ
๑๑. ไม่อาศัยช่องว่างทางกฎหมายเพื่อเอื้อต่อการกระทำผิดระเบียบแบบแผนของราชการ
๑๒. ไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง คำขอร้อง คำขูหรืออิทธิพลใด ๆ ในการชักจูงให้กระทำความผิด หรือกระทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้องชอบธรรม
๑๓. ไม่ปฏิบัติหน้าที่โดยหวังเพียงผลงานหรือเพียงเพื่อให้งานเสร็จ โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบ หรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น
๑๔. ไม่ปฏิเสธ ละเลย หรือเพิกเฉยในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน หรือบรรเทาทุกข์ ให้แก่ประชาชน
๑๕. ไม่ปิดบังหรือปฏิเสธการให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องแก่ประชาชนและผู้ปฏิบัติงาน ที่เกี่ยวข้อง
๑๖. ไม่ปล่อยปละละเลยหรือเพิกเฉยเมื่อพบเห็นว่า มีการกระทำที่ขาดความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความล่าช้าหรือไม่โปร่งใส
๑๗. ไม่กระทำการอันสื่อไปในทางที่อาจตีความได้ว่า เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม
๑๘. ไม่หาทางปฏิเสธ บ้ายเบี่ยง เกี่ยงงอน ในการปฏิบัติหน้าที่และการอำนวยความสะดวก แก่ประชาชนที่มาขอรับบริการ

๑๙. ไม่ใช่ความรู้สึกส่วนตัวในการปฏิบัติหน้าที่ หรือมีอคติต่องานที่ปฏิบัติ ต่อเพื่อน ร่วมงาน ต่อองค์กร ต่อรัฐบาล หรือต่อประชาชน

๒๐. ปฏิบัติหน้าที่โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการ ระเบียบหรือกฎหมายไม่ได้กำหนดไว้ จนไม่คำนึงถึงผลสำเร็จของงาน

๒๑. ปล่อยปละละเลยหรือเพิกเฉยเมื่อพบเห็นว่ามี การปฏิบัติหน้าที่ไม่เต็มความสามารถที่ มีอยู่หรือตามมาตรฐานเดิมที่เคยปฏิบัติหรือตามความพึงพอใจส่วนตัว

๒๒. ไม่เลือกปฏิบัติโดยอาศัยเหตุของความแตกต่างในเรื่องเชื้อชาติ ศาสนา เพศ อายุ สภาพร่างกาย หรือสถานะทางเศรษฐกิจสังคม และความเชื่อทางการเมือง

๒๓. ไม่อาศัยตำแหน่งหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกหรือเลือกปฏิบัติต่อนักการเมืองหรือ พรรคการเมือง

๒๔. แสดงความคิดเห็นต่อสาธารณะ โดยไม่คำนึงถึงหน้าที่ความรับผิดชอบในฐานะที่เป็นข้าราชการที่ต้องมีความเป็นกลางทางการเมือง

๒๕. ไม่พุ่มเฟิย หรือไม่ดำรงตนเกินฐานานุกรมแห่งตน

๒๖. ไม่ประพฤติหรือกระทำการใด ๆ อันอาจเป็นเหตุให้เสื่อมเสียเกียรติภูมิ ศักดิ์ศรี และภาพลักษณ์ของตนเองและราชการ

๒๗. ไม่แสดงกริยาอาการหรือพฤติกรรมอันมีลักษณะเป็นการคุกคามทางเพศและ ล่วงละเมิดทางเพศในการทำงาน (Zero tolerance for sexual abuse and harassment)

๒๘. ไม่แสวงหาผลประโยชน์ทางเพศ (Zero tolerance for sexual exploitation)

๑. ยึดมั่นในสถาบันหลักของประเทศ อันได้แก่ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ข้อควรทำ (Dos)

จงรักภักดีต่อประเทศชาติ มีความภูมิใจในความเป็นไทย รักษาผลประโยชน์ของชาติ และรักษาความลับเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ

มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า

นำหลักธรรมทางศาสนาที่ตนเคารพนับถือมาประกอบการปฏิบัติหน้าที่ราชการ

ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการปฏิบัติศาสนากิจสืบทอด และทำนุบำรุงศาสนาให้มีความเจริญยั่งยืน

แสดงออกถึงความเคารพ เทิดทูน และรักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์

สนับสนุนและมีส่วนร่วมทั้งกิจกรรม เถลิงพระเกียรติ ในโอกาสต่าง ๆ

แสดงออกถึงความเชื่อมั่นสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข

ข้อไม่ควรทำ (Don'ts)

ไม่แสดงออกในลักษณะที่สื่อไปทาง ดูแคลนหรือดูย่ำแย่ต่อความเป็นไทยอันอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อภาพลักษณ์ ของประเทศชาติ

ไม่ควรกระทำการอันอาจมีลักษณะเป็นการกระทบกระเทือนต่อความมั่นคง ของชาติ

ไม่แสดงกิริยาวาจาหรืออาการในเชิงลบหลู่ ดูแคลนหรือดูย่ำแย่ศาสนาใด ศาสนาหนึ่ง

ไม่ขัดขวางการทำนุบำรุงศาสนาและการ ปฏิบัติศาสนกิจทั้งปวง

ไม่แสดงออกด้วยกิริยาอาการหรือวาจา ในลักษณะที่ไม่ให้เกียรติหรือไม่ จงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์

๒. ชื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่อย่างตรงไปตรงมาตามกฎหมายและตามทำนองคลองธรรม โปร่งใส และมีจิตสำนึกที่ดี

ข้อควรทำ (Dos)

ปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใส ตรวจสอบได้

รับประโยชน์จากการปฏิบัติราชการเฉพาะ ที่ทางราชการจัดให้ตามกฎหมายกำหนด

มีจิตสำนึกที่ดีและตระหนักในหน้าที่ของ ผู้จัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ ของประชาชนและประเทศชาติการปฏิบัติที่ ควรกระทำ

ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ โดยคำนึงถึงผลกระทบทางสังคม สิ่งแวดล้อม สิทธิมนุษยชนศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์และ สิทธิเสรีภาพของบุคคล

รับผิดชอบในผลการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ของคนพร้อมที่จะรับการตรวจสอบและ รับผิดชอบในผลของการปฏิบัติงานเมื่อเกิด ความบกพร่องผิดพลาดเกิดขึ้น

ข้อไม่ควรทำ (Don'ts)

ไม่แสดงพฤติกรรมซึ่งมีนัยเป็นการแสวงหา ประโยชน์โดยมิชอบ

ไม่กระทำการอันส่อไปในทางที่อาจ ติความได้ว่าเป็นการขัดกันระหว่าง ประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม

ไม่หาทางปฏิเสธ บ้ายเบี่ยง เกี่ยงจน ในการปฏิบัติหน้าที่และการอำนวยความสะดวก สะดวกแก่ประชาชนที่มาขอรับบริการ

ไม่ปฏิเสธความรับผิดชอบหรือบิด ความรับผิดชอบของตนไปให้ผู้อื่น เมื่อเกิดความบกพร่องหรือผิดพลาด ในการปฏิบัติงาน

ไม่หาทางปฏิเสธการตรวจสอบของ บุคคลหรือหน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบ

ไม่อาศัยช่องว่างทางกฎหมายเพื่อเอื้อต่อ การกระทำผิดระเบียบแบบแผนของ ราชการ

๓. กล้าตัดสินใจ และกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม และกล้าแสดงความคิดเห็นเป็น คัดค้าน หรือ เสนอให้มีการลงโทษผู้ที่ทำสิ่งไม่ถูกต้อง

ข้อควรทำ (Dos)

ปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความถูกต้อง ชอบธรรม ตามกฎหมาย และ ตามทำนองคลองธรรม

ปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาที่ชอบด้วยกฎหมาย และกล้าคัดค้านหรือโต้แย้งคำสั่งที่ไม่ถูกต้อง หรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย

กล้าแจ้งเหตุหรือร้องเรียนในกรณีที่พบเห็นการกระทำผิดหรือการกระทำที่อาจก่อให้เกิด ความเสียหายแก่ทางราชการ

ยืนหยัดในการปฏิบัติงานในหน้าที่ ตามหลัก วิชาการและจรรยาวิชาชีพ ด้วยความกล้าหาญ

เปิดเผยการทุจริตที่พบเห็นหรือรายงานการ ทุจริต ประพฤติมิชอบต่อผู้บังคับบัญชาหรือผู้มี หน้าที่รับผิดชอบโดยไม่ปล่อยปละละเลย

ให้ความช่วยเหลือประชาชนที่ถูกละเมิดหรือได้รับ การปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมโดยไม่ชักช้า

ปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยยึดถือประโยชน์ส่วนรวม เหนือกว่าประโยชน์ส่วนบุคคล

ข้อไม่ควรทำ (Don'ts)

ไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง คำขอร้อง คำขู่ หรืออิทธิพลใด ๆ ในการชักจูงให้ กระทำความผิดหรือกระทำใน สิ่งที่ไม่ถูกต้องชอบธรรม

ไม่ปฏิบัติหน้าที่โดยหวังเพียงผลงาน หรือเพียง เพื่อให้งานเสร็จ โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบหรือ ความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น

ไม่ปฏิเสธ ละเลย หรือเพิกเฉย ในการแก้ไขปัญหา ความเดือดร้อน หรือ บรรเทาทุกข์ให้แก่ประชาชน

ไม่ปิดบังหรือปฏิเสธการให้ข้อมูล ข่าวสารที่ถูกต้อง แก่ประชาชนและ ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง

ไม่ปล่อยปละละเลยหรือเพิกเฉย เมื่อพบเห็นว่า มี การกระทำที่ ขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความล่าช้า หรือไม่โปร่งใส

๔. คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และมีจิตสาธารณะ

ข้อควรทำ (Dos)

มีความมุ่งมั่น เสียสละ มีจิตสาธารณะใน การปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์สุข ของประชาชน

สามารถแยกเรื่องส่วนตัว ออกจากหน้าที่การงาน

มีจิตอาสา โดยอุทิศตนกระทำการอันเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

ข้อไม่ควรทำ (Don'ts)

ไม่กระทำการอันส่อไปในทางที่อาจ ตีความได้ว่าเป็นการขัดกันระหว่าง ประโยชน์ส่วนบุคคลกับ ประโยชน์ ส่วนรวม

ไม่หาทางปฏิเสธ ป้ายเปี่ยง เกี่ยงงอน ในการปฏิบัติหน้าที่และการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ที่มาขอรับบริการ

ไม่ใช้ความรู้สึกส่วนตัวในการปฏิบัติ หน้าที่ หรือมีอคติต่องานที่ปฏิบัติ ต่อเพื่อนร่วมงาน ต่อองค์กร ต่อรัฐบาลหรือต่อประชาชน

๕. มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานและภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อควรทำ (Dos)

ปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบ มีประสิทธิภาพ
เพื่อให้งานสัมฤทธิ์ผล ตามวัตถุประสงค์และ
เป้าหมายอย่างแท้จริง

ใช้ทรัพยากรและงบประมาณของทางราชการ
อย่างประหยัดคุ้มค่า รวมทั้งปฏิบัติงานให้ทันต่อ
เวลาและ สถานการณ์

ให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ ประชาชน
ด้วยความรวดเร็ว เต็มใจ ปราศจากอคติ และไม่
เลือกปฏิบัติ

มุ่งพัฒนาและรักษามาตรฐานการทำงาน ที่ดี โดย
พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเลือกใช้ เทคโนโลยีที่
ทันสมัยอย่างเหมาะสม และ เชื่อมั่นในระบบการ
ทำงานเป็นทีม

รับฟังความคิดเห็น พร้อมทั้งจะตอบชี้แจง และ
อธิบายเหตุผลให้แก่ประชาชน ผู้ร่วมงานและผู้มี
ส่วนเกี่ยวข้อง

ข้อไม่ควรทำ (Don'ts)

ปฏิบัติหน้าที่โดยให้ความสำคัญกับ กระบวนการ
ระเบียบหรือกฎหมาย ไม่ได้กำหนดไว้จนไม่
คำนึงถึง ผลสำเร็จของงาน

ปล่อยปละละเลยหรือเพิกเฉยเมื่อพบ เห็นว่ามี
การปฏิบัติหน้าที่ ไม่เต็มความสามารถที่มีอยู่หรือ
ตาม มาตรฐานเดิมที่เคยปฏิบัติหรือตาม ความพึง
พอใจส่วนตัว

๖. ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรม ปราศจากอคติ และไม่เลือกปฏิบัติ

ข้อควรทำ (Dos)

ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และเที่ยง
ธรรม

ให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ ประชาชน ด้วย
ความรวดเร็ว เต็มใจ ปราศจากอคติและไม่เลือกปฏิบัติ

ปฏิบัติหน้าที่โดยละเว้นจากการใช้อคติ ได้แก่ ความรัก
ความโกรธ ความกลัว ความหลง มาประกอบ การ
ตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ

เปิดเผยการทุจริตที่พบเห็นหรือ รายงานการทุจริต
ประพฤตินิชอบต่อ ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีหน้าที่
รับผิดชอบ โดยไม่ปล่อยปละละเลย

ให้ความช่วยเหลือประชาชนที่ถูกละเมิด หรือได้รับการ
ปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม โดยไม่ชักช้า

วางตัวเป็นกลางทางการเมือง

ข้อไม่ควรทำ (Don'ts)

ไม่เลือกปฏิบัติโดยอาศัยเหตุของความ แตกต่างในเรื่อง
เชื้อชาติ ศาสนา เพศ อายุ สภาพร่างกาย หรือสถานะทาง
เศรษฐกิจสังคม และความเชื่อทางการเมือง

ไม่อาศัยตำแหน่งหน้าที่ในการอำนวย ประโยชน์หรือ
เลือกปฏิบัติต่อ นักการเมืองหรือพรรคการเมือง

แสดงความคิดเห็นต่อสาธารณะ โดยไม่คำนึงถึงหน้าที่
ความรับผิดชอบ ในฐานะที่เป็นข้าราชการที่ต้องมี
ความเป็นกลางทางการเมือง

๗. ต ารงตนเป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการ

ข้อควรทำ (Dos)

ดำรงตนเป็นข้าราชการและเจ้าหน้าที่ ของรัฐที่ดี โดย
น้อมนำหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง พระบรม
ราโชวาท หลักค าสอนทางศาสนา และ จรรยาวิชาชีพ
มาใช้ในการดำเนินชีวิตและ การปฏิบัติหน้าที่

ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีด้วยการปฏิบัติ หน้าที่ของปวง
ชนชาวไทย เคารพต่อ กฎหมาย มีวินัย และรักษาไว้ซึ่ง
วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและประเพณีอันดีงาม

ดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่าย ประหยัด

เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประ โยชน์ต่อสังคม และ
ประเทศชาติตามความเหมาะสม

ปฏิบัติหน้าที่ราชการ โดยยึดถือประ โยชน์ ส่วนรวม
เหนือกว่าประ โยชน์ส่วนบุคคล

ข้อไม่ควรทำ (Don'ts)

ไม่ฟุ่มเฟือย หรือไม่ดำรงตน เกินฐานะานุรูปแห่งตน

ไม่ประพฤติหรือกระทำการใด ๆ อันอาจ เป็นเหตุให้
เสื่อมเสียเกียรติภูมิ ศักดิ์ศรี และภาพลักษณ์ของตนเอง
และราชการ

ไม่แสดงกริยาอาการหรือพฤติกรรม อันมีลักษณะเป็น
การคุกคามทางเพศ และล่วงละเมิดทางเพศในการท
งาน (Zero tolerance for sexual abuse and
harassment)

ไม่แสวงหาผลประโยชน์ทางเพศ (Zero tolerance
for sexual exploitation)